

Βρυξέλλες, 4 Ιουνίου 2021
(OR. en)

9109/21

Διοργανικός φάκελος:
2008/0140(CNS)

SOC 347
ANTIDISCRIM 65
MI 383
JAI 623
FREMP 143

ΕΚΘΕΣΗ

Αποστολέας: Προεδρία

Αποδέκτης: Επιτροπή των Μόνιμων Αντιπροσώπων/Συμβούλιο

αριθ. προηγ. εγγρ.: 9108/21

Αριθ. εγγρ. Επιτρ.: 11531/08 - COM(2008) 426 final

Θέμα: Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης των προσώπων ανεξαρτήτως θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού
– Έκθεση προόδου

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις 2 Ιουλίου 2008, η Επιτροπή ενέκρινε πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου με την οποία επιδιώκεται να επεκταθεί σε τομείς πέραν της απασχόλησης η προστασία από τις διακρίσεις λόγω θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού. Η προτεινόμενη οριζόντια οδηγία περί ίσης μεταχείρισης, που συμπληρώνει τη σχετική ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία¹, απαγορεύει τις διακρίσεις για τους προαναφερόμενους λόγους στους εξής τομείς: κοινωνική προστασία, συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής ασφάλισης και της υγειονομικής περίθαλψης, εκπαίδευση και πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένης της στέγασης.

¹ Ιδίως οδηγίες 2000/43/EK, 2000/78/EK και 2004/113/EK του Συμβουλίου.

Στη μεγάλη πλειοψηφία τους, οι αντιπροσωπίες εξέφρασαν ικανοποίηση για την πρόταση κατ' αρχήν και πολλές μάλιστα συμφώνησαν με τον στόχο της να συμπληρωθεί το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο με την αντιμετώπιση και των τεσσάρων λόγων διακρίσεων μέσω οριζόντιας προσέγγισης.

Οι περισσότερες αντιπροσωπίες επιβεβαίωσαν τη σημασία της προαγωγής της ίσης μεταχείρισης ως κοινής αξίας στην ΕΕ. Αρκετές αντιπροσωπίες έχουν τονίσει ειδικότερα τη σημασία της πρότασης στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρίες (UNCRPD). Ωστόσο, ορισμένες αντιπροσωπίες θα προτιμούσαν τη θέσπιση πιο φιλόδοξων διατάξεων όσον αφορά την αναπηρία.

Παρότι υπογραμμίζουν τη σημασία της καταπολέμησης των διακρίσεων, ορισμένες αντιπροσωπίες έχουν εκφράσει στο παρελθόν αμφιβολίες για την αναγκαιότητα της πρότασης της Επιτροπής, η οποία, κατά τη γνώμη τους, παραβιάζει την εθνική αρμοδιότητα σε ορισμένα ζητήματα και αντιβαίνει στις αρχές της επικουρικότητας και της αναλογικότητας. Ορισμένες αντιπροσωπίες έχουν επίσης ζητήσει διευκρινίσεις και εκφράσει ανησυχίες όσον αφορά, ιδίως, την έλλειψη ασφάλειας δικαίου, την κατανομή αρμοδιοτήτων και τις πρακτικές, δημοσιονομικές και νομικές επιπτώσεις της πρότασης.

Δύο αντιπροσωπίες διατήρησαν γενική επιφύλαξη ως προς την πρόταση αυτή καθαυτή.

Προς το παρόν, όλες οι αντιπροσωπίες διατηρούν γενικές επιφυλάξεις εξέτασης του κειμένου.

Οι ΤΣ και ΔΑ διατηρούν επιφυλάξεις κοινοβουλευτικής εξέτασης. Παρότι στηρίζει την αναζήτηση συμβιβασμού, η Επιτροπή εμμένει στην αρχική της πρόταση στο στάδιο αυτό και διατηρεί επιφύλαξη εξέτασης για τυχόν τροποποιήσεις της.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο γνωμοδότησε στις 2 Απριλίου 2009² σύμφωνα με τη διαδικασία διαβούλευσης. Μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, την 1η Δεκεμβρίου 2009, η πρόταση εμπίπτει πλέον στο άρθρο 19 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και συνεπώς απαιτείται η επίτευξη ομοφωνίας στο Συμβούλιο, μετά την *έγκριση* του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

² Βλ. έγγρ. Α6-0149/2009. Η κα Alice Kuhnke (ΣΔ/Πράσινοι/Ευρωπαϊκή Ελεύθερη Συμμαχία) ορίστηκε εισηγήτρια από το σημερινό Κοινοβούλιο.

II. ΟΙ ΕΡΓΑΣΙΕΣ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙ ΤΗΣ ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΚΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ

Η πορτογαλική Προεδρία παρουσίασε ολοκληρωμένη συμβιβαστική πρόταση η οποία εξετάστηκε από την Ομάδα «Κοινωνικά θέματα» στις 28 Μαΐου. Οι συντακτικές προτάσεις³ της Προεδρίας επικεντρώθηκαν σε τρία κύρια εκκρεμή ζητήματα, και συγκεκριμένα: 1) τις ανησυχίες σχετικά με την επικουρικότητα, 2) το κόστος που προκύπτει από την εφαρμογή των διατάξεων περί αναπηρίας και 3) την ασφάλεια δικαίου.

Οι αντιπροσωπίες διατύπωσαν τις προκαταρκτικές παρατηρήσεις τους, εν αναμονή της περαιτέρω εξέτασης του νέου κειμένου. Η μεγάλη πλειοψηφία των αντιπροσωπίων εξέφρασε την ικανοποίησή της για τις συντακτικές προτάσεις της Προεδρίας και στήριξε την ανανεωμένη προσπάθεια να αρθεί το μακροχρόνιο αδιέξοδο με την επίλυση των τριών βασικών ζητημάτων. Μία αντιπροσωπία δήλωσε ότι το κείμενο της Προεδρίας δεν ανταποκρίνεται επιτυχώς στις ανησυχίες σχετικά με την επικουρικότητα, το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας και τις επιπτώσεις που αφορούν το κόστος. Μια σειρά αντιπροσωπίων, μολονότι δήλωσαν πρόθυμες να εργαστούν για την επίτευξη συμβιβασμού, σημείωσαν ότι δεν πρέπει να μειωθεί αδικαιολόγητα το επίπεδο φιλοδοξίας της οδηγίας. Ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής επίσης σημείωσε ότι το κείμενο δεν πρέπει να αποδυναμωθεί, ωστόσο δήλωσε ότι οι συντακτικές προτάσεις της Προεδρίας έχουν μεγάλη αξία ως βάση για περαιτέρω συζήτηση.

α) *Ανησυχίες σχετικά με την επικουρικότητα (άρθρο 2 παράγραφος 8, άρθρο 3, άρθρο 4α παράγραφος 2 και άρθρο 7 παράγραφος 1· και αιτιολογικές σκέψεις 11, 16, 17β, 17στ και 17ζα)*

Στις συντακτικές προτάσεις της η Προεδρία επιδίωξε να αποσαφηνίσει τη διατύπωση της οδηγίας ώστε να καταστεί απολύτως σαφές ότι σέβεται τις εθνικές αρμοδιότητες και δεν παρεμβαίνει στον σχεδιασμό ή το περιεχόμενο, ιδίως, των εθνικών συστημάτων κοινωνικής προστασίας, του οικογενειακού δικαίου και των εκπαιδευτικών συστημάτων. Ο αντιπρόσωπος της Επιτροπής τόνισε ότι η προτεινόμενη οδηγία αφορά την ίση μεταχείριση, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση, και δεν μπορεί να ρυθμίζει θέματα που εμπίπτουν στην εθνική αρμοδιότητα.

³ Έγγρ. 8549/21.

Η Ομάδα εξέφρασε ευρέως την ικανοποίησή της για τις προτεινόμενες αλλαγές στο κείμενο. Ωστόσο, μία αντιπροσωπία εξέφρασε την άποψη ότι η νέα διατύπωση δεν διασφάλισε την τήρηση της αρχής της επικουρικότητας, ιδίως στον τομέα της οικογενειακής και της ιδιωτικής ζωής. Άλλες υπογράμμισαν πως είναι σημαντικό να βρεθεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της επικουρικότητας και της ανάγκης να εξασφαλιστεί ουσιαστική προστασία από τις διακρίσεις μέσω του ενωσιακού δικαίου. Ορισμένες αντιπροσωπίες έκριναν επίσης αναγκαία την περαιτέρω αποσαφήνιση της αλληλεπίδρασης μεταξύ της απαγόρευσης των διακρίσεων και δικαιωμάτων όπως η ελευθερία του Τύπου.

β) Κόστος εφαρμογής (άρθρα 4, 4α και 4β και 15)

Στις συντακτικές προτάσεις της, η Προεδρία έχει εξορθολογίσει τις κύριες διατάξεις περί αναπηρίας συγκεντρώνοντάς τες στην «εύλογη προσαρμογή» και αφαιρώντας το χωριστό άρθρο σχετικά με την «προσβασιμότητα», διευκρινίζοντας παράλληλα ότι οι διατάξεις δεν θίγουν το δίκαιο της Ένωσης για την προσβασιμότητα ή την εύλογη προσαρμογή όσον αφορά συγκεκριμένα αγαθά ή υπηρεσίες. Μολονότι η εύλογη προσαρμογή εξακολουθεί να αποτελεί σαφή υποχρέωση στο πλαίσιο της αρχής της ίσης μεταχείρισης, σύμφωνα με το κείμενο δεν πρέπει να συνεπάγεται δυσανάλογη επιβάρυνση. Επιπλέον, η Προεδρία πρότεινε να δοθεί στα κράτη μέλη το δικαίωμα, σε εξαιρετικές περιστάσεις, να απευθύνουν αιτιολογημένο αίτημα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή για προσωρινή εξαίρεση από την απαίτηση παροχής εύλογης προσαρμογής. Η πρόταση αυτή επιδιώκει να ανταποκριθεί στις μακροχρόνιες ανησυχίες που εξέφρασαν οι αντιπροσωπίες σχετικά με το κόστος διασφάλισης της προσβασιμότητας της στέγασης και των υποδομών και τον χρόνο που απαιτείται για την πραγματοποίηση των αναγκαίων τροποποιήσεων.

Μολονότι η Ομάδα εξέφρασε ευρέως την ικανοποίησή της για την προσπάθεια της Προεδρίας να βρει λύση στο συγκεκριμένο ζήτημα, ορισμένες αντιπροσωπίες υποστήριξαν με θέρμη πως είναι αναγκαίο να διατηρηθούν στο κείμενο φιλόδοξες διατάξεις περί αναπηρίας. Ορισμένες αμφισβήτησαν τη διαγραφή των διατάξεων περί προσβασιμότητας από το διατακτικό μέρος του κειμένου, καθώς και τη συμβατότητα της προτεινόμενης προσωρινής εξαίρεσης με την UNCPRD, σύμφωνα με την οποία η εύλογη προσαρμογή πρέπει να παρέχεται πάντα, εκτός εάν συνεπάγεται δυσανάλογη επιβάρυνση. Ως εκ τούτου, οι αντιπροσωπίες έκριναν ότι απαιτείται εκτενής περαιτέρω προβληματισμός σχετικά με τον πιθανό μηχανισμό προσωρινής εξαίρεσης, συμπεριλαμβανομένης της λογικής που θα τον διέπει, των ειδικών λεπτομερειών που θα εφαρμόζονται και των κριτηρίων που θα πρέπει να πληρούνται όταν ζητείται προσωρινή εξαίρεση.

γ) Ασφάλεια δικαίου (άρθρο 1, άρθρο 2 παράγραφοι 2, 7 και 7α, άρθρο 4α παράγραφοι 4 και 5 και άρθρο 12 παράγραφος 3· και αιτιολογικές σκέψεις 19γα, 19γβ, 19γγ, 19δ και 20-αα)

Στις συντακτικές προτάσεις της, η Προεδρία επιδίωξε να βελτιώσει την ασφάλεια δικαίου αποσαφηνίζοντας ορισμένες έννοιες ή αφαιρώντας τες από το κείμενο. Για παράδειγμα, η έννοια των πολλαπλών διακρίσεων αποσαφηνίστηκε με την εισαγωγή νέας διατύπωσης, η οποία περιγράφει και προσδιορίζει τον πιθανό συνδυασμό λόγων στο πλαίσιο της έννοιας και, ως εκ τούτου, αποτυπώνει πιο πιστά το ειδικό πεδίο εφαρμογής της υπό εξέταση οδηγίας. Οι αναφορές στις «διακρίσεις λόγω σχέσης», που καλύπτονται ήδη από τη νομολογία του ΔΕΕ, και στις «διακρίσεις με βάση εικασίες» έχουν απαλειφθεί.

Ενώ η Ομάδα εξέφρασε ικανοποίηση για την αναζήτηση αυξημένης ασφάλειας δικαίου, ορισμένες αντιπροσωπίες αμφισβήτησαν τη διαγραφή των διακρίσεων λόγω σχέσης και των διακρίσεων με βάση εικασίες από το κείμενο. Προτάθηκε να αναζητηθούν άλλες λύσεις, συμπεριλαμβανομένης πιθανής παραπομπής στη σχετική νομολογία της ΕΕ στις αιτιολογικές σκέψεις.

δ) Άλλα θέματα

Μια σειρά άλλα θέματα θα απαιτήσουν επίσης περαιτέρω συζήτηση. Σε αυτά περιλαμβάνονται η οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής (συμπεριλαμβανομένης της επικουρικότητας στο πλαίσιο της κοινωνικής προστασίας), οι διατάξεις σχετικά με πιθανές αντικειμενικά δικαιολογημένες διαφορές μεταχείρισης λόγω ηλικίας ή υγείας και η ορολογία που πρέπει να χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της θετικής δράσης, συμπεριλαμβανομένης της «προτιμησιακής» έναντι της «διαφοροποιημένης» μεταχείρισης και του όρου «προστατευόμενες ομάδες».

III. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Στη διάρκεια της πορτογαλικής Προεδρίας σημειώθηκε απτή πρόοδος σχετικά με τα θέματα που συζητήθηκαν. Παρόλο που οι συντακτικές προτάσεις της Προεδρίας έτυχαν ευρείας αποδοχής από τις περισσότερες αντιπροσωπίες, θα χρειαστούν περαιτέρω τεχνικές εργασίες και πολιτικές συζητήσεις προτού επιτευχθεί η απαιτούμενη ομοφωνία στο Συμβούλιο.